

2023. gada špikeris algu grāmatvedim 1/2/23

Vecākā konsultante nodokļu konsultāciju
nodaļā, PwC Latvija
Madara Hmeļevska

Jauns gads – jauns sākums! Kā ierasts, šajā rakstā apkopota informācija par normatīvo bāzi un tās izmaiņām, kas jāņem vērā 2023. gadā, aprēķinot valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI), solidaritātes nodokli (SN) un iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN) no darbinieka algas.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas

2023. gadā piemērojamās VSAOI likmes ir tādas pašas kā 2022. gadā:

Darba ņēmēja kategorija	Darba devējs (%)	Darba ņēmējs (%)	Kopējā likme (%)
Apdrošināts visos sociālās apdrošināšanas veidos	23,59	10,5	34,09
Sasniedzis vecumu, kas dod tiesības uz valsts vecuma pensiju	20,77	9,25	30,02
Izdienas pensijas saņēmējs vai invalīds – valsts speciālās pensijas saņēmējs	21,94	9,76	31,70

2023. gadā VSAOI griesti ir tādi paši kā 2022. gadā – 78,100 eiro. Pēc šo griestu sasniegšanas darba devējam (DD) būs jāturpina aprēķināt un ieturēt DD un darba ņēmēja VSAOI daļu, taču šie maksājumi pēc griestu sasniegšanas tiks uzskatīti par SN iemaksām.

2023. gadā SN likme ir 25%. Starpība starp faktiski samaksāto (34,09%) un aprēķināto SN (25%) tiks uzskaitīta kā pārmaksa un atmaksāta DD līdz pēctaksācijas gada 1. septembrim.

Minimālais VSAOI maksājums

DD par darbinieku jāsamaksā minimālais VSAOI maksājums, ja darbinieka alga ir mazāka par minimālo mēnešalgu (620 eiro). Minimālo VSAOI objektu piemēros arī proporcionāli vairākiem DD, ja ienākumus, kas mazāki par minimālo algu, persona gūst vairākās ienākumu gūšanas vietās. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra veic minimālās VSAOI proporcijas aprēķinu katram DD atsevišķi, nosūtot EDS informāciju maksājuma veikšanai. Minimālais VSAOI maksājums ir DD izmaksa, taču nav jāiekļauj ikmēneša ziņojumos vai citās atskaitēs, kas norāda VSAOI apmēru.

IIN un apliekamā ienākuma aprēķināšana

2023. gadā algota darba ienākumam piemēro progresīvās IIN likmes un to sliekšņus:

Likme	iesniegta algas nodokļu grāmatiņa, darbinieks sociāli apdrošināts Latvijā	Nav iesniegta algas nodokļu grāmatiņa, darbinieks sociāli apdrošināts Latvijā	Ārzemnieks, kas nav sociāli apdrošināts Latvijā
20%	DD piemēro ienākumam līdz 1,667 eiro mēnesī*	DD nepiemēro	DD nepiemēro (ja vien persona nav saņēmusi algas nodokļu grāmatiņu Latvijā un iesniegusi to DD)

23%	DD piemēro ienākumam virs 1,667 eiro mēnesī	DD piemēro visam ienākumam	DD piemēro ienākumam līdz 6508,33 eiro mēnesī
31%	DD nepiemēro	DD nepiemēro	DD piemēro ienākumam virs 6508,33 eiro mēnesī

*Saskaņā ar IIN likuma 15. panta divdesmit trešo daļu un 30. panta 8. punktu darba ķēmējs, izdarot atzīmi savā algas nodokļu grāmatiņā vai ar rakstveida iesniegumu DD, var izvēlēties piemērot ienākumam 23% likmi un atteikties no VID prognozētā neapliekamā minimuma piemērošanas taksācijas gada ietvaros.

Maksājamo IIN samazina par atskaitījumu summu, kas reizināta ar 20% likmi. To veido šādi atskaitījumi:

- darba ķēmēja VSAOI;
- darba ķēmēja SN iemaksas;
- diferencētais neapliekamais minimums, ja ir iesniegta algas nodokļa grāmatiņa un darba alga nepārsniedz 1800 eiro.

2023. gadā maksimālais neapliekamais minimums ir 500 eiro mēnesī.

- atvieglojums 250 eiro mēnesī par katru algas nodokļa grāmatiņā reģistrētu apgādībā esošu personu, ja grāmatiņa iesniegta DD;
- atvieglojums 154 eiro mēnesī (1848 eiro gadā) neapliekamā minimuma vietā personai, kurai noteikta I vai II invaliditātes grupa, un 120 eiro mēnesī (1440 eiro gadā) personai, kurai noteikta III invaliditātes grupa;
- atvieglojums 154 eiro mēnesī (1848 eiro gadā) politiski represētai personai un personai, kurai piešķirts nacionālās pretošanās kustības dalībnieka statuss.

Nodokļa maksātājam, kam ir tiesības uz papildu atvieglojumiem vienlaikus kā invalīdam un politiski represētai personai vai nacionālās pretošanās kustības dalībniekam, piemēro lielāko atvieglojuma apmēru.

IIN un VSAOI aprēķins autoratlīdzību režīmā

2023. gadā IIN un VSAOI aprēķins par autoratlīdzību režīmā strādājošiem nav mainījies saskaņā ar 2022. gada decembra sākumā pieņemtajiem IIN likuma un likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" grozījumiem. Autoratlīdzības izmaksātājs ietur 25% vai 40% IIN no visas autoratlīdzības summas, nepiemērojot nosacīto izdevumu normu, ja vien autoratlīdzības saņēmējs nav reģistrējies kā saimnieciskās darbības veicējs vispārīgajā režīmā vai kā mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs.

Ieturēto un budžetā iemaksāto IIN sadala starp IIN un VSAOI attiecīgi 20% un 80% apmērā. Ja autoratlīdzību neizmaksā kolektīvā pārvaldījuma organizācija, tad piemēro šādas IIN likmes:

- 25% IIN ienākumam līdz 25 000 eiro;
- 40% IIN ienākumam virs 25 000 eiro.

Tāpat kā 2022. gadā, arī visu 2023. gadu autoratlīdzības izmaksātājam 5% VSAOI nav jāmaksā un nav arī jāiesniedz DD ziņojums VID. Jāiesniedz tikai paziņojums par fiziskajai personai izmaksātajām summām līdzšinējā kārtībā un jāsamaksā nodoklis līdz nākamā mēneša 23. datumam.

Autoratlīdzību saņēmējiem - mikrouzņēmumu nodokļa maksātājiem - ir iespēja izmantot saimnieciskās darbības ieņēmumu (SDI) kontu. Tādēļ pie līguma slēgšanas jānoskaidro, vai saņēmējs neizmanto SDI kontu, kas ļauj izmaksātājam neieturēt IIN izmaksas brīdī.

Minimālā alga un stundas tarifa likme

Atbilstoši 2022. gada 13. decembra grozījumiem MK noteikumos Nr. 656 "Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu", ar 2023. gada 1. janvāri minimālā mēneša darba alga normālā darba laika ietvaros (160 stundas) tiek palielināta līdz 620 eiro.

Mēneša minimālo stundas tarifa likmi nosaka tāpat iepriekš, minimālo mēneša algu dalot ar normālā darba laika stundu skaitu mēnesī. Piemēram, ja darbiniekam mēnesī paredzēts nostrādāt 160 stundas (40 stundas nedēļā), tad viņa minimālo stundas likmi mēnesī aprēķina šādi:

$$620 / 160 = 3,875 \text{ eiro}$$

Uzņēmējdarbības riska nodeva

2023. gadā nodevas apmērs ir 0,36 eiro mēnesī par katru darbinieku, ar kuru nodibinātas darba tiesiskās attiecības un par kuru netiek maksāts sezonas laukstrādnieku ienākuma nodoklis.